GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 19.

W Niedzielę Dnia 5. Marca 1797

ROZPORZĄDZENIE

C. K. Pełnomocney zadworney Kommissyi Galicyi zachodniey.

Przezornosci naprzeciw szkodliwym zamianom gruntow Chłopskich.

W celu zbawiennym zapobieżenia wszelkim omyłkom i uciążliwościom, które częstokroć, z powodu zamian i podziałów roli czyli gruntow przez poddanych wieyskich posiadanych, wydarzać się mogą, czyni się stosownie do naywyższego, pod dniem 30go listopada wyszłego nadwornego dyrektoryalnego dekretu, następuiące rozporządzenie: Iż wszelkie tympodobne podziały i zamiany od dozwolenia urzędu cyrkularnego zależeć powinny; każda zatym zwierzchność gruntowa, gdy na przyszłość podział takowy lub zamianę gruntow przed się brać będzie chciała, powinna wprzod urząd cyrkularny o tym uwiadomić, do tego uwiadomienia wyszczególniony podziału lub zamiany przyłączyć instrument, i na to, dozwolenie od urzędu cyrkularnego odebrać. Urząd cyrkularny wyrozumi z poddanych, których podane propozycye podziału tyczą, i gdy ci na nie przystaną, tak, że przez takową zamianę lub podział gruntow pokrzywdzeni niebędą, potwierdzi tenże urząd takową zamianę lub podział; w przeciwnym zaś przypadku, powinien konfirmacyą takowego podziału lub zamiany gruntow odmowic, i protokuł osobny, w który wszelkie podobne zdarzać się mogące podziały wpisywane będą, utrzymywać,

W Krakowie dnia 8go Grudnia 1796 roku.

Jan Wacław baron de Margelik,
J. C. K. Apostolski Mości pełnomocny Kommissarz.

Jan Edler von Platzer.

Z Bazylei d. 8. Lutego.

W tym momencie Francuzki ambassador P. Barthelemy oznaymił następuiący list:

List jenerała Beaumont do kommendanta Medyolanu. Z Roverbella d. 14 Pluvios (d. 2 Lutego) po południu.

Mantua iest naszą; kapitulacya w tym

momencie iest podpisana. Garnizon poszedł w niewolą woienną i do Austryi w zamianę powróci. Tego wieczora osadziemy cytadellę. W godzinę 2 jenerałów Austryackich tu w zakład przybędzie, gdzie my także nawzaiem 2 jenerałów poślemy. Obszernieyszy opis w krótce ci uczynię.

Podpisano *Beaumont.*

Zgodne z oryginałem.

Ambassador Rzeplitey Francuzkiey przy kantonach Szwaycarskich. *Barthelemy.*

Tenże sam ieszcze co następuie oznaymił:

Wypis z raportu jenerała Berthier. Z Werony d. 12 *Pluvios* (*d.* 31 *Stycznia.*)

Dywizya jenerała Joubert d. 13 stycznia do Trydentu weszła; jenerał Vial ieszcze nieprzyiacielską tylną straż dogonił, pobił ią i 400 ludzi w niewolą zabrał. Caillano Austryacy opuścili, a w Trydencie 2000 chorych musieli zostawić, których wspaniałomyślności Francuzów polecili. Wiele broni i zapasow ammunicyi także nam się w ręce dostały.

Z Bazylei d. 9. *Lutego.*

Po tak długiey i sławney obronie, na koniec podług oznaymionych od Francuzkiego ambassadora wiadomości, musiał waleczny Feldmarszałek Wurmser Mantuę Francuzom oddać. Głód został zwycięzcą tey fortecy, która bronią niemogła bydź wziętą; a przynaymniey dla wynikaiących z położenia mieysca trudności, niekusili się Francuzi dobywaniem iey bronią. Mantuę ten sam los spotkał, co dawniey Luxemburg, który także nie był prawdziwie oblężony tylko opasany. Mantua ieszcze w przeszłym wieku należąc do swego własnego Xcia była w roku 1630 od Austryaków szturmem zdobytą; gdy Mantuę i całe Xięstwo w swey dzierżawie zatrzymali, ieszcze ią więcey iak raz tyle ufortyfikowali. Ostatni Xżę tego kraiu Karól IV. został od Cesarza w roku 1708 wywołany z kraiu, zato iż się w sukcessyi Hiszpańskiey Francuzkiey strony uchwycił i wnet potym bez sukcessora w Padwie umarł. Od tego czasu całkiem Austrya w posiedzicielstwie tego Xstwa zostaie.

Korzyści, które Francuzi d. 14 stycznia pod Rivoli otrzymali, i los, który d. 16 korpus Provery spodkał, zadecydowały razem los Mantui. Przeznaczona dla niey żywność została wziętą, a cofnienie się jenerała Alvinzy i w targnienie Francuzów do Tyrolu pozbawiło ią nadziei prędkiego oswobodzenia. Niedostatek żywności dał się iuż do ostatniego w Mantui uczuć, i większa cześć garnizonu leżała chora. Liczbę chorych podaią na 8000 ludzi, i ta z niedostatku opatrzenia i lekarstw co dzień się pomnażała.

Przez wzięcie Mantui maią Francuzi tę korzyść, że stoiące tam korpus z 16 do 18,000 ludzi do swey armii obrócą, i gdzie będą chcieli, bez narażenia się na niebezpieczeństwo zostawienia za sobą tak mocney fortecy, którą dotąd iako klucz obrony kraiów Austryackich we Włoszech uważano, się udadzą. Domyślaią się niektórzy iż skarby kościelne i różne kleynoty, które dawniey do Mantui uwieziono, a teraz ich Francuzi wynaleźli, bardzo znaczne bydź maią. W samey Mantui iest 18 kościołów, a 14 klasztorów. Podczas pokoiu ludność Mantui z przedmieściami przeszło 30,000 dusz, między któremi było 5000 żydów, wynosiła. W Mantuańskim garnizonie było 7 jenerałow.

Jenerał Kellerman coraz więcey teraz woyska z Sabaudyi &c. do armii Francuzkiey we Włoszech posyła. Gdy 13 pół brygady w marszu swoim pod górą Cenis stanęła, przez wystrzał z armaty dano o blisko nastąpić maiącey burzy znak, ostrzegaiąc iż przeprawa przez tę górę w tym czasie grozi wielkim niebezpieczeństwem, ale brygada niedała się żadną miarą wstrzymać i wbrew żywiołów, niezważaiąc na niebezpieczeństwa pomaszerowała z muzyką i bębnami i szczęśliwie te góry przebyła.

Z Paryża d. 13. Lutego.

Przedwczorem przy odgłosie bębna oznaymiono tu wzięcie Mantui. Lubo od dwóch dni o tym zdarzeniu wiedzieliśmy, urzędowne iednak potwierdzenie tey nowiny, niemniey żywe tu wrażenie sprawiło; officyalistę, który tę wiadomość ogłaszał niezmierna kupa ludu otaczała. Tego samego dnia ta wiadomość, iako też następuiące zostały radzie 500 od dyrektoryatu udzielone.

List jenerała Buonaparte do Dyrektoryatu. Z głowney kwatery Bononii d. 13 Pluvios (d. 1. Lutego.)

Przez ostatniego kuryera, Obywatele Dyrektorowie, doniosłem wam o potyczkach ostatnich pod Avio i Carpenedole. Nieprzyiaciele cofnąwszy się do Mory i Torbole, swe prawe skrzydło o iezioro Garda, lewe o Adygę oparli; jenerał Murat wsiadł w 200 ludzi na statek i w Torbole wylądował. Jenerał brygady Vial na czele piechoty, odbywszy długi marsz przez śniegi i wysokie skały, obszedł nieprzyiacielskie położenie i korpus z 450 ludzi i 12 officyerów przymusił do poddasię. Niemożna 4tey i 17tey półbrygad letkiey piechoty, które ten waleczny jenerał prowadził dosyć wychwalić; nic ich niewstrzymało; natura zdawała się bydź w porozumieniu z naszemi nieprzyiaciołmi; czas był nieznośnie brzydki, ale piechota letka Włoskiey armii ieszcze takich trudności niedoznała, którychby przezwyciężyć niepotrafiła.

Jenerał Joubert wszedł do Roveredo; nieprzyiaciel, który z naywiększą staranością wąwóz Calliano, sławny przez zwycięztwo, któreśmy tam wchodząc pierwszy raz do Tyrolu odnieśli, wniścia do Trydentu nam chciał zaprzeczyć. Jenerał Beliard starał się z prawey obeyść nieprzyiaciela, a jenerał Vial maszeruiąc po prawem brzegu Adygi złamał go, 300 ludzi mu w niewolą zabrał i wszedł do Trydentu, gdzie w lazarecie nieprzyiacielskim 2000 chorych lub ranionych zastał, których nieprzyiaciel uciekaiąc naszey ludzkości rekomendował. Kilka magazynów tam zabraliśmy.

O tym samem czasie, jenerał Massena wysłał 2 pół brygady do attakowania nieprzyiaciela, który stał w zamku de la Scala, między Feltro i Primolazo. Na zbliżenie się naszego woyska, nieprzyiaciel uciekał i zostawiwszy część swych bagażów cofnął się za Prado.

Jenerał Angereau do Treviso się zbliżył; wódz szwadronu Duvivier przepartszy nieprzyiacielską iazdę, zabrał iey kilka stanowisk.

Podpisano *Buonaparte.*

Drugi list tegoż jenerała, z Faenza d. 15 Pluvios (d. 3. Lutego.

Co tylko jenerał Joubert w Trydencie stanął, zaraz kilka oddziałów do ścigania nieprzyiaciela wysłał. Jenerał [illegible]

Lawis swą letką piechotą osadził, a na przeciw niego stali Austryacy; jenerał Vial z 29. pół brygadą przebrnąwszy przez tę rzekę odparł nieprzyiaciela aż do S. Michała i 800 niewolnika mu zabrał. Potym jenerałowie Joubert i Massena się połączyli; ostatni trzyma linią nad Lawis, która Trydent okrywa.

Z 70 letnim starcem jenerałem Wurmser, z właściwą Francuzkiemu narodowi szlachetnością się obszedłem; los woyny przez całą kampanią był nader okrutny dla niego; lecz on okazywał zawsze stałość i męztwo, które kiedyś w dzieiach pamiętnym będzie. Po bitwie pod Bassano, w którey za iednym razem część Tyrolu i swoią armią utracił, iuż z wszystkich stron był otoczonym; iednak niestracił nadziei, iż się do Mantui, chociaż do niey 4 do 5 marszów miał potrafi uratować. Przeszedł przez Adygę, iedną przednią naszą straż pod Cerca spędził, udał się na Mollinella i szczęśliwie do Mantui przybył. Robił po dwa czy trzy razy wycieczki i zawsze się sam na ich czele znaydował; że nie odebrały żadnego skutku, szczególniey dobrze ustanowioney i armatami obstawioney okólney republikanów linii i stchorzeniu iego własnych woysk, które oprocz tego przez zaraźliwe choroby znacznie się osłabiło, przypisać należy. Nieszczęście zawsze potwarzą okryte bywa, zapewne i Wurmsera to żdządło dosięże. Na wczorayszy dzień rozmowa jenerała Serrurier z jenerałem Wurmser była oznaczona, a na iutrzeyszy dokonanie kapitulacyi.

Dywizyyny jenerał Victor d. 1 t. m. strawił noc w Imola Armia Oyca S. zerwawszy mosty nad brzegiem Cenio pilnie się oszańcowała i armatami brzeg obstawiła. Jenerał Lasne, który przednią strażą kommenderował, zbliżył się do nieprzyiaciela, ten zaraz z armat do niego zaczął bić. Jenerał Lahoz, który Lombardzkim legionem kommenderował, swych grenadyerów, w ściśnioną kolomnę uformował dla dobycia bagnetem iego batteryy. Ten legion będąc tu pierwszy raz w rozprawie, wielką sobie sławę zrobił, pod ogniem 3 do 4000 ludzi i 24 armat, zdobył batterye. W czasie bitwy widzieliśmy wielu Xży, iż z krzyżami w ręku owych biednych żołnierzy do boiu zachęcali. Zabraliśmy 1000 ludzi w niewolą, 14 armat i 8 chorągwi zdobyliśmy, i 4 do 500 nieprzyiaciela na placu zostało. Nasza cała strata 40 ludzi w zabitych i ranionych wynosi; między ostatniemi znayduie się jenerał brygady Lahoz; iego rana nie iest niebezpieczną. Zaraz po tym zwycięztwie, nasze woyska ruszyły ku Faenza; bramy tego miasta zastały zamkniete. Dzwonienie na gwałt dało się słyszeć i uwiedzeni mieszkańcy chcieli się bronić. Ich przewodnicy, a szczególniey ich Biskup odbiegli ich; kilka wystrzałów z armat otwarły nam bramy i weszliśmy do miasta. Ustawy woyny upoważniały mnie abym to nieszczęśliwe miasto rabunkowi poświęcił; ale żadną miarą niemogłem się na to odważyć, całe miasto za nierostropność kilkunastu ludzi ukarać. Piędziesiąt zabranych officyerów Papiezkich wysłałem do nich z zleceniem, aby swoich współziomków lepiey oświecili i niebezpieczeństwa, na które się przez tak nierostropny postępek wystawiaią, im odmalowali. Dziś rano wszystkich mnichów i Xży wezwałem do siebie; prostość pierwszych na-

uk Ewangelii przypomniałem im i całey mocy rozumu i wymowy aby sobie rozumniey postępowali użyłem, i zdaie mi się iż dosyć przekonani odeszli. Do Ravenna jenerała kamedulskiego dla oświecenia ludu, a do Cesena mieysca urodzenia teraźnieyszego Papieża Benedyktyńskiego przeora oyca Ignacego wysłałem. Wczoray jenerał Victor opanował miasto Forli, a dziś do Cesena pomaszerował. Kilku Xży między któremi się ieden kapucyn znayduie, co Papiezkich żołnierzy do boiu zachęcali na placu bitwy poległo.

Podpisano *Buonaparte*.

Jakie te wszystkie wiadomości tu ukontentowanie sprawiły, łatwo sobie każdy wystawić może. Oycu jenerała Angereau kiedy się na publiczney audyencyi dyrektoryatu po tych nowinach pokazał, kanceliści dyrektoryatu laurami głowę uwieńczyli.— Z prywatnych doniesień wiemy, iż garnizon w Mantui 15,000 ludzi wynosił.— Admirał Morard de Galles znowu kommendę nad flottą Brestską odebrał. Jenerał Bruix od ministra woiennego odebrał rozkaz przybycia do Paryża.

W Kale zaaresztowano człowieka, ktory na pakebocie z Anglii przybył i przy nim 1000 luidorów, czerwony pulares z adresem do spiskowego kupca Dunant znaleziono, co minister policyi woyskowemu sądowi odesłał.

Na wczorayszey sessyi rada 500 podatek gruntowy na 240 mill: a osobisty na 60 mill: na rok przyszły ustanowiła.— Dyrektoryat w poselstwie swoim radę 500 upraszał, aby iak nayprędzy przepisała kary, iak ci Xża traktowani maią bydź, którzy będąc na wyprowadzenie skazani, sposoby wymknięnia się od tey kary znaleźli. Dyrektoryat nagli aby prawodawcy iak nayszpieszniey i iak naydogodnieysze śrzodki przeciw tym zdraycom przepisali; bo iuż krew republikańską przelewaią i puginał fanatysmu biie w ich piersiach.

Z Hagi d. 14. Lutego.

Gdy iakeśmy iuż donieśli zgromadzenie uchwaliło, iż na potym nie wydziały, ale ministrowie będą przy styrze władzy wykonawczey, zadecydowano ieszcze wczoray iż przedmioty władzy adminisracyyney będą w następuiący sposób podzielone; 1) Wydział obrony kraiu na lądzie; 2) wydział marynarki; 3) wydział skarbowy; 4) wydział zagranicznych interessow; 5) wydział wewnętrznych interessow. Co w tey mierze daley dekretowano, do Francuzkiey konstytucyi się zbliża. Korpus wykonawcze będzie miało nazwisko rady stanu, zamiast dyrektoryatu; będzie się z 5 osòb składać, z których co rok iedna przez los wyydzie. Kto do tego korpusu chce bydź obranym, musi mieć 35 lat, urodzony w rzeczypospolitey i ostatnie 20 lat w niey zamieszkały. Dla wszystkich 3 korpusow rządu następuiące lata są przepisane: do wielkiey izby potrzeba mieć 30 lat, do rady wykonawczey 35, a do izby starszych 40. Zdaie się iż zgromadzenie dla oszczędzenia niezmiernych kosztow odrzuciło kommissye, i dla dania więcey dzielności władzy wykonawczey całą w 10 osobach zamknęło, to iest 5 ministrowi 5 dyrektorow.

Gdy nieiakie poruszenie postrzeżono, które po iutrze w dzień zgromadzeń pierwiastkowych w prowincyi Hollandyi miało wybuchnąć, administracya Hollandyi, zadała sobie tyle pracy iż takowe poruszenia zupełnie usmierzyła.

Z Nimwegen donoszą, że tam 6 do 7000 Francuzkiego woyka weszło, i mieszkańcy miasta zostali potym rozbroieni, co przeszłego roku i w Utrecht zrobiono. W Leydzie, a nawet i w Hadze mieszczanie maią bydź od służby woyskowey uwolnieni. — Zapewniono iż rozruchy w Fryzlandyi iuż uspokoione zostały; ale dzisiay rozchodzi się na nowo pogłoska, że się chłopi poburzyli.

Listy z Liworna donoszą iż basza Trypolitański, na rozkaz Porty z Szwecyą, Prussami i Cesarzem musiał pokoy zawrzeć. Dey Algierski także tego baszę przymusił, do zrobienia z Amerykanami pokoiu.

Z Medyolanu d. 7. Lutego.

Jak tylko Jenerał Buonaparte Papieżowi wydał woynę, jenerał Victor natychmiast z wóyskiem do Jmola ruszył dla napadnienia na Papiezkie korpus, które się w Faenza zebrało. Przednia straz pod brygady wodzem Lasne, w którey się legion Lombardzki znaydował, nad rzeka Cenio na Papiezkie korpus z 4000 piechoty, co kolwiek iazdy i 14 armat złożone napadł. Lasne przeszedł w brod rzekę i razem opanował na Cenio most; w iednym momencie był attak i zwycięztwo. Lombardscy grenadyerowie bagnetem dobyli batteryy i zwycięztwo było zupełne. Papież 1000 niewolnika, 26 officyerow, około 500 zabitych, 8 chorągwi, 14 armat i 8 ammunicyynych wozow utracił; to była cała ammunicya, którą to korpus miało. Regiment husarow pod dowodztem adjutanta Junot, Papiezką iazdę gonił 10 mil Włoskich, niemogąc iey doścignąć. Do Ankony z resztą uciekła.

Z Włoch d. 12. Lutego.

Słychać iż Król Neapolitański iest na ukończeniu z rzecząpospolitą Francuzką na wzor Hiszpanii, zaczepnego i odpornego alliansu.

Podług wiadomości z Bononii Francuzkie woyska z Faenza i Remini udały się do Sinigaglia. D. 8 osadziły Ankonę, a d. 9 do Loreto ruszyły. Z Romanii bardzo ludzie uciekaią i wszyscy się do Toskanii udaią.

Angielska flotta Porto Ferrajo opuściła i na morze się udała.

Od Granic Włoskich d. 12. Lutego.

Kommissarz Salicetti i inni którzy z Korsyki powrocili, nie naylepsze ztamtąd nowiny przynieśli. Korsykanin, który naymnieyszy podległości niecierpi, zaraz się każdey władzy opiera, która mu chce prawa przepisać, z gnusności, niepodległości go wyrwać, a szczególniey nayulubieńszey iego zabawy polowania go pozbawić. Francuzcy kommissarze wszędzie kazali drzewa wolności po zaszczepiać; Korsykanie nic przeciw temu nie mowili; ale skoro o przysiędze na wierność rzeczypospolitey, a co gorsza o rekrucie wspominano, iuż Korsykanie od tego momentu, a szczególniey gor mieszkańcy Francuzow przestali bydź przyiaciołmi: drzewa wolności po obalali i wstanie insurrekcyi się deklarowali. Wysłano woyska przeciw nim; i tak znowu się Korsykanie przeciw Francyi burzą. — Regiment Korsykanow w służbie Papiezkiey będący iest w korpusie, które niedawno do Romanii ruszyło. 12 godzin od Rzymu ten regiment nagle się za Francuzami deklarował; ale regiment iazdy Xcia Colonna który blisko za nim

szedł, napadł go w pomięszaniu iakie za zwyczay w takich razach bywa i w pień miał go wyciąć.

Z Tyrolu d. 7. Lutego.

W korpusie ochotnikow Wiedeńskich, które d. 16 pod Mantuą niemal całe od Francuzow zabrane, z 100 młodzieży naypierwszych familliy Austryackich się znayduie. Jenerał Buonaparte sam to piękne korpus oglądał i rzekł do ochotnikow: Waleczność wasza czyni wam honor." Między niemi także sie młody Xżę Paar i hrabia Montecuculi znaydowali. Ostatni nie iest zabitem; Buonaparte szpadę i wolność mu powrocił, i rzekł do niego:" Młodzieńcze wiele po sobie obiecuież; szkoda żeś iuż nie iest tym, czym twoy dziad był, mierzylibyśmy się z sobą, iak ten bohater z Kondeuszem i Turennem się mierzył."

Z Botzen d. 6. Lutego.

Nasza armia w Tyrolu znowu się co kolwiek nazad cofnęła; jenerał Lauden, ktory w woysku i millicyi wielką miłość posiadał, złożył swoią kommendę. Kommenda w Tyrolu iest więc od przedwczorasza w ten sposob podzielona: Jenerał Liptay ma głowną kommendę, jenerał Vukassovich kommenderuie przednią strażą i forpocztami, pułkownik hrabia Deller strzelcami i resztą ochotnikow. Liczba Francuzow iest teraz daleko przeciwko nam większa iak w przeszłym roku w wrześniu była, i to dla nas nie dobrze, iż nasze regularne woyska tak bardzo musiały bydź podzielone; iednak w krotce będzie temu zaradzone. Jenerał Laudon musiał się dla tego niedawno z Roveredo cofnąć, aby od Francuzkiego jenerała Joubert, który do Tyrolu wszedł i potym się z dywizyą Massény złączył nie był odeznięty.

Z Inspruka d. 7. Lutego.

Wczoray Arcy Xżę Karol niespodzianie tu przybył, i z Cessarskim kommissarzem hrabią Lehrbach długą miał rozmowę. Dzisiay ten młody bohater odiechał do Görz dla obięcia nad Włoską armią jeneralney kommendy. Mamy w Bogu nadzieię, iż i tu mu będzie zwycięztwo towarzyszyło — Jenerał Liptay, który teraz w Tyrolu kommenderuie ma iuż do 10,000 ludzi, a ieszcze wiele kraiowych strzelcow maszeruie na przod dla osadzenia gor. W Krainie i Karencyi wszystko się do broni bierze.

Wenecya od strony lądowey iest iuż od Francuzow ściśniona; z Tryestu wielo towarow wysłano do węgier i wiele się tam mieszkańcow udało.

Z Tyrolu d. 9. Lutego.

Francuzi co raz głębiey w nasz kray wstępuią; d. 4 do Solurne o 4 mile od Botzen, gdzie dawniey głowna kwatera nasza była, weszli. Zgromadzenie stanow w Botzen iuż się rozeszło; woyskowe i inne kassy odesłano do Inspruka. Arcy Xżniczka Elżbieta ieszcze wczoray w Inspruku była, ale naylepsze swoie rzeczy iuż odesłała, i za naypierwszym niebezpieczeństwem z tamtąd wyiedzie. Jednak spodziewamy się ieszcze nieprzyiaciela od dalszego wtargnienia wstrzymać; co dzień przychodzą do Inspruka wydziały regularnego woyska i milicyi, które natychmiast do armii odsyłaią. D. 4 część mieyskiey gwardyi Inspruka z armatami do armii po maszerowała. Zołd strzeleckich kompaniy o 5tą część powiększony odrządu został, poniewaz teraz

przymuszeni są nad wyznaczony czas 6 niedziel dłużey służyć.

Z Frankfurtu d. 14. *Lutego*

Dzisiay przeznaczony do Angielskiey ambassady w Szwaycaryi P. James Talbot, przybywszy z Londynu do Berna odiechał; on był w swicie lorda Malmesbury w Paryżu. — Xżę Rohan z Wiednia tu przybył. Jenerał Werneck iutro z Anspach nazad spodziewany. Cessarski poseł hrabia Schlick do Aschaffenburga odiechał.

Z Cessarskiey iazdy, idzie także letka Cessarza dragonia który regiment po części hrabiemu Bellegarde się dostał i kiresserowie Czeswitza do Włoch. — Cessarskie woyska na wyższym Renie, które do Włoch nieidą, w Heilbronn się zbieraią, dla uformowania tam obserwacyyney armii, ktora do 40,000 ludzi wynosi i swe działania podług poruszeń Francuzow kierować będzie.

Pogłoska o sekularyzowaniu wielu duchownych Xstw utrzymuie się wciąż. W Hessen Kasselskim iest dziś jeneralna rewia. W Wiedniu elektor Bawarski o pomnożeniu kontyngensu miał Cessarzowi, Jmć kazać oświadczyć: Cessarz Jmć względem niego może bydź zupełnie spokoyny, i formalnie o swey przychylności J. C. M. zapewnia; kontyngens będzie w iak naylepszym stanie do armii Rzeszy wysłany; oprocz tego Xżę Jmć spodziewa się iż tym Cessarskiey armii znacznie ulży, gdy obronę swego kraiu zupełnie na siebie przyymie; i to iest prawdziwa przyczyna iego uzbroiania.

Wczoray listy pod d. 9 z Inspruka przybyłe, donoszą iż Francuzi iuż aż o godzinę od Botzen postąpili, i jenerał Liptay do Brixen się cofnął. — Woyska Cessarskie ieszcze tu wciąż od Sieg i Lany do Włoch przechodzą. W niedzielę regimenta Węgierskie Sztaraia i Giulay, wczoray i dziś 4 bataliony grenadyerow tędy przeszły; wielka tedy cześć woyska z niższego Renu do Włoch odeydzie. Na wyższem Renie kilkanaście batalionow które miały do Włoch isć, przeciwny rozkaz odebrały.

Słychać iz Prussacy demarkacyyną linią az do Bendorf nad Renem rozciągną; od Bendorf 10,000 Hessow stanie, a daley Sasi. W Szwabii Würtemberg i Baden wzdłuż Renu rozciągną aż do Bawaryi kordon.

Z Wiednia piszą, iż Cessarz Jmć dla Belgickich interessow na wzor wydziału pod czas rządu rekcyi Belgiekiey w roku będącego 1790 kommissyą ustanowił. Prezydentem tey kommissyi, która z resztą od dyrektoryalnego ministra hrabiego Lazańskiego zależy, iest konsyliarz Lipens.

Z Kolonii d. 14. *Lutego.*

Jenerał Moreau d. 12 znaydował się w Düsseldorf, na drugi dzień ztamtąd do Kayserwerth wyiechał; całe lewe skrzydło armii obiechał. Niewiadomo ieszcze iak daleko się kommenda tego jenerała nad Renem będzie rozciągała; jenerał Hoche spodziewany w tych dniach i będzie także iakaś cześc kommendy miał. Armia Sambry i Mozy iest w Hundsryckim osłabiona i za przybyciem jenerała Moreau głowna kwatera z Bonn przeniesie się do Kolonii. Domyślaią się iż jenerałowie Austryaccy niebędą się na niższym Renie mieć zaczepnie; a przeciwnie zdaie się iż jenerałowie Francuzcy, którzy są w Paryżu, rozkaz wniścia do Niemiec przywiezą.

DODATEK

DO Nru. 19.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 5. MARCA 1797.

Z Włoch d. 16 Lutego.

Anglicy wielką liczbę Francuzkich emigrantow do Rzymu wysłali, dla których iuż tam mundury przygotowano. Ofiarowali także oycu S. dla iego armii 12,000 wieprzow.

W poźnieyszym rapporcie jenerał Berthier donosi z głowney kwatery Sinigaglia, iż dywizya jenerała Victor d. 8 przed Ankoną stanęła i będące tam z 2000 piechoty i 200 iazdy Papiezkie korpus, do poddania się wezwała, co też one natychmiast uczyniło. Potym przednia straż tey dywizyi udała się do Loreto. — Papiezcy poddani rozumieiąc iż tak iak w Neapolu przy wezwaniu się samem zostanie, chętnie się pod chorągwie Papiezkie dali werbować; ale gdy widzą iż się tu trzeba bić, uciekaią teraz gdzie który może. — Ledwie co Francuzi prowincyą Romanii opanowali, iuż ci Buonaparte w głownym mieście tey prowincyi śrzodkową administracyą uformował. Dystrykta Massa i Carrara do Cyspadeńskiey rzeczypospolitey przyłączył; miasto Jmola także się chce do niey przyłączyć.

Podług wszystkich z Włoch wiadomości Papiez znayduie się bardzo w niemiłym położeniu. Jmola i Ankona iuż się Francuzom poddały, i znaczne korpus ku Rzymowi, zkąd iuż Papież miał wyiechać, pomaszerowało. Wszelka kommunikacya z Tryestem iest iuż przecięta, niemoze się zatym znikąd posiłkow spodziewać. W samem nawet Tryeście d. 13 była iuż wielka trwoga, i bardzo wiele towarow ztamtąd wysłano; ale potym trochę się uspokoiło.

Z Wenecyi piszą, iż d. 9 w Bononii między Buonaparte, posłem Pruskim u dworu Wiedeńskiego P. Luchesini i Xciem Ahremberg była konferencya. — Zaraz po kapitulacyi feldmarszałek Wurmser iadł obiad u jenerała Buonaparte, który go pod

czas stołu swem lubem oycem nazywał i zdrowie iego spełniał.

Z Konstantynopola d. 12 *Stycznia.*

Poseł od Mehemed-kan Sofiego Persyi przybył tu z liczną afsystencyą swych rodakow. Domyślaią się iż cel iego poselstwa, iest żądanie od Porty posiłkow przeciw Rossyi, a przynaymniey pośrzednictwa do przywrocenia prędkiego pokoiu. Położenie Sofiego iest bardzo krytyczne, ponieważ Moskale nietylko że od Kaukasu prześli granice Perskie, ale wewnątrz kraiu co raz daley się rozszerzaią. Wątpią aby poseł Perski potrafił Portę do dania posiłkom iego monarsze nakłonić, zwłascza że sama do wielkich przedsięwzięść zdaie się przygotowania czynić. Rownie i względem posrzednictwa, ciężko aby się Porta nakłoniła, ponieważ w przypadku gdyby się obydwa mocarstwa nie pogodziły dywersyyną armią na granicy Rofsyyskiey musiałaby postawić.

Rozpoczęcie na nowo przygotowań do woyny, utwierdza wszystkich iż dwor nasz ma wielkie proiekta w myśli; od trzech niedziel tak spieszno w naszych arsenałach pracuią, iak gdyby iuż na wiosnę kampania udecydowana była. Rzemieslnicy ktorych tam używaią, wszyscy są Europeyczykowie, a naywięcey Francuzow. Kapitan basza sam tych robot na siebie dozor przyiął i dzień i noc tam przesiedzi Jest tu proiekt wybicia przed arsenałem na budowanie okrętow podobnego kanału iak w Tulonie; plan indzyniera Szwedzkiego, zdaie się bydź dogoduieyszy nad plany Francuzkich officyerow.

Francuzki ambafsador Aubert-Dubayet wczoray wieczor oddał wizytę Szwedzkiemu posłowi P. d'Ochson; ostatni iak tylko obywatel Aubert-Dubayet w Konstantynopolu stanęł, nie zaniedbał mu zaraz swey wizyty oddać. Ta okoliczność i inne każe się domyślać, iż dobre porozumienie, ktore przez rożne zdarzenia, między temi mocarstwami naruszone było znowu teraz upełnie przywrocone zostało. — Od d. 4 grudnia, Francuzka ambassada niewydała daley żadney gazety.

Z Kolonii d. 17. *Lutego.*

Ostatnie zwycięztwa Francuzow we Włoszech i poddanie się Mantui, plan przyszłey kampanii na niższym Renie zadecydowały; z strony republikanow będzie zaczepny, i wydane w tey mierze od dyrektoryatu jenerałom instrukcye, żadney wątpliwości nie podpadaią. Jenerał Hoche mianowany kommenderuiącym jenerałem armii Sambry i Mozy, co dzień iest tu z dywizyą woyska od wyprawy Brestskiey, która do 20,000 ludzi ma wynosić, spodziewany. Jak tylko ten posiłek nadeydzie, na nowo się za Ren przeprawią, i korzystaiąc z osłabienia armii Cefsarskiey, iak tylko naydaley będzie można, będą się na prawem brzegu Renu posuwać.

Jenerał Moreau powrociwszy z swey podroży do Düfseldorf nazad, rozkazał aby przez trzy razy w wszystkie dzwony ogłoszono wzięcie Mantui; aby teatr i miasto były illuminowane i przyłożyły się do powszechney radości.

Z Petersburga d. 3. *Lutego.*

Pod d. 23 p. m. 3 ukazy tyczące się handlu tu wyszły; pierwszy iest tey treści:

Nayłaskawiey pozwalamy: 1) wprowadzenie wszystkich Francuzkich win bez wyiątku, tudzież Prowanckiey oliwy, oliwków, kaparów i Anchoru na neutralnych okretach do wszystkich naszych por.

tów i do innych celnych granic. 2) Francuzka i Hiszpańska wódka (do tych tylko portów będzie na neutralnych okrętach wprowadzana, ktore są w ukazie roku 1784 pod d. 11 grudnia wyznaczone, do ktorych ieszcze porty Lipawy i Windawy przydaiemy. 3) Cło od wina, oliwy &c. będzie podług taryffy d. 27 września 1782, poki nowa taryffa nie nastąpi, a od Francuzkiey wodki podług ukazu d. 25 listopada 1793 wybierane. Nakoniec 4) ukaz d. 8 kwietnia 1793 względem wprowadzania iedynie do zbytku służących Francuzkich i innych towarów, iako też względem zakazu kommunikacyi wszelkiey z Francuzami poki tam porządek i prawy rząd nie zostanie zaprowadzony, ma bydź iak nayściśley zachowany; nakazane iednak w tym ukazie zaświadczenia względem wprowadzonych tu towarów niebędą wymagane, wyiąwszy te towary, na których cło z nieiakich względów może bydź zniżone &c.

Podług drugiego ukazu, wprowadzenie niezakazanych towarów z Hollandyi iest podług taryffy 1782 roku pozwolone. Podług trzeciego, ta taryffa ma bydź ogólnie do wszystkich towarów, aż do nowey Taryffy używaną.

Z Londynu d. 14. Lutego.

W tym momencie z Francyi odbieramy wiadomośc o poddaniu się Mantui. Reprezentant Bernard Lagrave d. 9 lutego z Paryża do swego brata w Kale następuiący list pisał:

" Donoszę ci kochany Bracie, o wzięciu Mantui; wielu moich kollegów udzieliło mi iuż dawniey tey wiadomości, a w tym momencie odebraliśmy o tym od dyrektoryatu poselstwo. Wzięcie tey ważney fortecy, która była zasłoną Włoch, iak się spodziewam przyśpieszy negocyacye pokoiu, które są w robocie. "

Jenerał Forbey, podług dzisieyszey dworskiey gazety iest rządcą wyspy Bahama mianowany.

Wszyscy nasi jenerałowie, którzy w Anglii i w Szkocyi nad brzegami kommenderuią, iuż odebrali instrukcye iak sobie maią postąpić, gdyby nieprzyiaciel, czego się ieszcze zawsze obawiamy, miał wylądować chcieć.

Słychać iż P. Pitt znowu nową pożyczkę od 6 do 10 mill: f. szt: chce proponować; z tey przyczyny wczoray bardzo papiery spadły. Dla Irlandyi także nową pożyczkę robią. — Dzisiay parlament rozpoczął znowu swoie sessye.

W Irlandyi znowu kilka dystryktów w stanie insurekcyi ogłoszono, i wiele osób iako podeyrzanych aresztowano. — Pod Grenville i Cherburg więcey iak 20,000 woyska lądowego teraz Francuzi zgromadzili.

Pogłoska iakoby Francuzi na okręty obce w portach Brest i Dunkierki areszt włożyli, iest zmyślona. — Francuzi staraią się o wymianę porucznika, któregośmy w Bantry zabrali; my z naszey strony domagamy się o kapitana Smith nazad.

Trzech Hamburskich poczt iuż nam niedostaie. — Biega tu pogłoska, iakoby nasze woienne okręty z trochą woyska lądowego wyspę Hollenderską S. Eustachego opanowały.

Sekretarz Amerykańskiego ministra przy naszym dworze poiechał do Paryża. Mówią iż także depesze od lorda Grenville z sobą powiózł, o których sobie wiele obiecuiemy. — Nieiaki Claviere tu przybył; z początku wzięto go za akredytowanego

od dyrektoryatu posłańca; ale gdy się lepiey w iego charakterze rozpatrzono, pokazało się, iż nie był w stanie od dyrektoryatu bydź akredytowanym, w 48 godzin Anglią musiał porzucić, i z Jarmut udał się do Niemiec.

Lord Bridport iuż do Londynu powrócił i z lordem Spencer i P. Pitt miał długie konferencye. Lord Spencer daie dla obydwóch po iutrze wielki obiad. I lord Seymour, który pod admirałem Bridport kommenderował, także do Londynu przybył.

Do Jamayki korsarzy Francuzkich ieden o 18 armatach, drugi o 12 przyprowadzono. — P. Erskine ważne pismo o przyczynach i skutkach woyny Francuzkiey wydał. — Na śrzodziemnym morzu nasze okręty zabrały Hiszpanom kupiecki okręt, który na 100,000 f. szt: szacuią.

Z Crefeld d. 14. Lutego.

Wczoray jenerałowie Moreau, Kleber i Damas z swemi adiutantami tu przybyli. Jenerał Kleber nieiaki czas tu zabawi. Jenerał Moreau iest aktualnie jeneralisimem armii; ale kilku jenerałow, iako to le Belle, Hatri, le Fevre i wiele sztabs officyerów z Paryża spodziewani. Krótko mówiąc wszystko tu woienną postać bierze, i wnet podobno się krwawych scen doczekamy. Jenerał Moreau, który iest grzeczny i bardzo prosty człowiek, obeyrzał szańce Düsseldorfu i Kayserwert. Jenerał Doupoult stanie z swoią dywizyą nad rzeką Rur.

Od niższego Renu d. 15. Lutego.

Jenerał Moreau iuż woyska na niższym Renie obeyrzał, i z jenerałem Hoche, który do Koblentz przyiechał, ma rozpoczęcie nieprzyiacielskich kroków ułożyć. Francuzi iak słychać chcą na nowo do Niemiec w kroczyć.

Do Bruxelli od dyrektoryatu miał rozkaz zniesienia rewolucyynego rządu w Belgii, który tam od zdobycia tego kraiu trwa, nadeyść. — W okolicach Koblentz Francuzi znowu fortyfikacyyne szańce poprawiać kazali. W Luxemburgu sukienki i kleynoty cudownego tam Nayświętszey Panny obrazu przez publiczną licytacyą sprzedać kazano. — W kraiu między Mozą i Renem rekwizycyą 16,000 wołów, wiele płutana &c. rozpisali.

" Jak okrutnie nasze okolice nnnieysza woyna przyciskała, piszą z Koblentz, między innym można sobie ztąd wnieść, iż trzy rządstwa elektorstwa Trewirskiego: Dhan, Merzig i Zelle, pierwszy 227,000, drugi 120,000, a trzeci 300,000 talerów długu w ciągu tey woyny zrobiły; a co iescze gorsza iż niemal całkowite wycięcie naszych lasów, iedyne bogactwa tego kraiu, nie czyni nam nadziei nietylko kapitału zapłacenia ale i prowizyi. ,,

---

DONIESIENIE.

Z strony C. K. Krakowskiego sądu fori Nobilium w Galicyi zachodniey przypozywaią się mocą ninieyszego Edyktu sieroty: Jozef, Anna i Salomea Malikowscy, dzieci małżonkow Karola i Magdaleny de Wrzyki Rudskie Malikowskich, ktorych opiekunem był zmarły Kazimierz Barchanowski, ażeby się w tymże sądzie meldowali koncem doyścia szladu względem maiątku sierocego; żeby oraz przy doniesieniu o sobie, rownie i mieysce mieszkania swego oznaczyli. Uprasza się także P. Publiczność ieżliby o mieyscu mieszkania powyżey rzeczonych sierot iakową wiadomość miała, aby C. K Krakowski sąd fori Nobilium o tym zainformować chciała dla uczynienia w tey mierze dalszych potrzebnych krokow. W Krakowie dnia 7 stycznia 1797 roku.

Woyna, Auersperg, Kronenfels.